

11.10.2006

Ministerierna
Statens ämbetsverk och inrättningar

Förfaranden i enlighet med 22 a § i lagen om statsbudgeten (765/2006)

GEMENSAMT KONKURRENSUTSÄTTANDE AV UPPHANDLINGAR INOM STATS-FÖRVALTNINGEN

Den nya 22 a § i lagen om statsbudgeten (447/2006) som gäller gemensamt konkurrensutsättande av upphandlingar trädde i kraft den 1 september 2006 (bilaga 2). Statsrådets förordning om samordnad upphandling inom statsförvaltningen (765/2006) som kompletterar bestämmelsen trädde i kraft den 8 september 2006 (bilaga 3). De ovan nämnda författningarna gör det möjligt för statsförvaltningen att centraliserat konkurrensutsätta upphandlingen av sedvanliga varor och tjänster samt datateknisk utrustning jämte programvara vilka är avsedda att användas i stor omfattning samt informationssystem som används gemensamt inom förvaltningen.

Det centraliserade konkurrensutsättandet som förpliktar upphandlingsenheterna inleds genom finansministeriets beslut, där man bl.a. bestämmer vilka produkter och tjänster som upphandlas centraliserat inom statsförvaltningen med hjälp av konkurrensutsatta avtal.

Det första finansministeriets beslut om centraliserad konkurrensutsättning (766/2006) som bör beaktas vid ämbetsverkens och inrättningarnas upphandlingsverksamhet trädde i kraft den 8 september 2006 (bilaga 1). Statens enhet för kollektiv upphandling Hansel Ab utsågs till den enhet som konkurrensutsätter de produkter och tjänster som avses i beslutet.

Förfaranden vid centraliserad konkurrensutsättning

Enligt 22 a § i lagen om statsbudgeten kan inom statsförvaltningen genom samordnad upphandling anskaffas för förvaltningen nödvändiga:

1. sedvanliga varor,
2. sedvanliga tjänster, samt
3. följande produkter som är avsedda att användas i stor omfattning:
  - a) datateknisk utrustning,
  - b) programvaror, samt
  - c) informationssystem som används gemensamt inom förvaltningen.

Centraliserad konkurrensutsättning utnyttjas i regel vid konkurrensutsättandet av sedvanliga produkter, såsom konsumtionsnyttigheter och volymprodukter som är vanliga på marknaden, samt vid upphandlandet av informationssystem som används i stor omfattning. Användningen av dessa slags produkter och tjänster är omfattande och likartat inom statsförvaltningen,

och produkternas leverantörsspecifika skillnader (t.ex. skillnader i egenskaperna, kvaliteten och sammansättningen) är i allmänhet små, urvalen stora och utbudet rikligt.

De sedvanliga varor och tjänster samt den sedvanliga datatekniska utrustning jämte programvaror vilka är avsedda att användas i stor omfattning, samt informationssystem som används gemensamt inom förvaltningen och som omfattas av den samordnade upphandlingen, har definierats produktgruppsvis i statsrådets förordning om samordnad upphandling inom statsförvaltningen. Förordningen specificerar användningsområdet för centraliserad konkurrensutsättning, dvs. i fråga om vilka produkt- och tjänstgrupper man i praktiken kan verkställa förpliktande centraliserad konkurrensutsättning. Förordningen innehåller dessutom bestämmelser om beredningen och genomförandet av samordnade upphandlingar.

Ämbetsverk och inrättningar ska enligt huvudregeln i 22 a § i lagen om statsbudgeten ordna sin upphandling så att de utnyttjar det kontrakt som den samordnande upphandlingsenheten konkurrensutsatt för statsförvaltningens räkning.

Med huvudregeln avses att ämbetsverk och inrättningar inom statsförvaltningen är förpliktade att delta i centraliserad konkurrensutsättning. Det är möjligt att avvika från denna huvudregel endast på grund av speciella omständigheter vid upphandlingen, dvs. i sådana enstaka fall då upphandlingen av särskilda skäl inte går att genomföra genom samordnad upphandling. Vid sådana fall kan ämbetsverken och inrättningarna ordna upphandlingen på något annat sätt. Grunder som utgör särskilda skäl för avvikelse från samordnad upphandling kan enligt motiveringen till lagen uppstå på två sätt:

1. De krav som upphandlingsenheten ställt på produktens eller tjänstens kvalitet eller sammansättning avviker på ett betydande sätt från vad som uppnås genom samordnad upphandling, eller vad kontraktet om samordnad upphandling erbjuder. Detta kommer till uttryck till exempel:

- a) som produktens eller tjänstens kvalitetskillnad då, när kvaliteten hos en i kontraktet om samordnad upphandling avsedd produkt eller tjänst för sådana väsentliga faktorer del som gäller användningen av den, avviker från den kvalitetsnivå som upphandlingsenheten behöver,
- b) som varans eller anordningens sammansättningskillnad då, när upphandlingsenheten skaffar varan eller anordningen för ett särskilt ändamål, såsom forskning eller undervisning,
- c) vid upphandlingar som gäller utvecklingsamarbetsprojekt och situationer där upphandlingen av produkten eller tjänsten sker till en verksamhetsplats utomlands.

2. Det slutliga priset för upphandlingen blir betydligt högre genom samordnad upphandling än vad det skulle bli genom annat konkurrensutsättande/eget övervägande. Detta kommer till uttryck till exempel:

- a) om kostnaderna för samordnad upphandling blir avsevärt högre för upphandlingsenheten än kostnaderna för upphand-

ling som ordnas på annat sätt (inkl. livslängds- och processkostnaderna),

b) om produkt- eller tjänsteleverantören erbjuder vissa enheter inom statsförvaltningen specialprissättning, vilket i praktiken garanterar en betydligt lägre prisnivå åt upphandlingsenheten än åt övriga statliga enheter (t.ex. läroinrättningspriser på programvaror för läroverk och universitet).

Upphandlingsenheten bör observera att en liten prisskillnad mellan samordnad upphandling och annan upphandling inte utgör något särskilt skäl.

Centraliserad konkurrensutsättning som förpliktar ämbetsverk och inrättningar (samordnad upphandling) inleds genom finansministeriets beslut. I beslutet utses den upphandlingsenhet som svarar för den samordnade upphandlingen, och bestäms vilka produkter och tjänster som hör till de produkter och tjänster som upphandlas centraliserat inom statsförvaltningen.

Ett ämbetsverk eller en inrättning kan inte börja konkurrensutsätta en produkt eller en tjänst som genom ett beslut konkurrensutsätts centraliserat under den tid som beredningen eller verkställandet av konkurrensutsättandet pågår, eller då ett kontrakt om samordnad upphandling är i kraft.

I ett läge där ett ämbetsverk eller en inrättning upphandlar en produkt eller en tjänst som enligt finansministeriets beslut ska konkurrensutsättas på ett annat sätt än genom sådan samordnad upphandling som avses i 22 a § i lagen om statsbudgeten, ska upphandlaren identifiera det särskilda skäl som utgör grunden för avvikelserna från den samordnade upphandlingen antingen i upphandlingsbeslutet eller i en bilaga till det. Upphandlingsbeslutet ska innehålla en detaljerad redogörelse över det särskilda skälet och en utredning som specificerar verifierandet av det, så att åtgärden kan bedömas i detalj bl.a. vid inspektioner som gäller verksamheten.

Utanför koncentrerad konkurrensutsättning lämnas upphandlingar som omfattas av sekretess, och upphandlingar vars genomförande förutsätter lagstadgade särskilda säkerhetsåtgärder, vilka berörs av centrala statliga säkerhetsintressen och upphandlingar som genomförs i enlighet med ett internationellt avtal eller i enlighet med en internationell organisations särskilda förfarande.

Utnyttjandet av centraliserat konkurrensutsatta kontrakt

Finansministeriet utfärdade den 7 september 2006 ett beslut om samordnad upphandling inom statsförvaltningen. Beslutet trädde i kraft den 8 september 2006.

Ämbetsverk och inrättningar ska, vid upphandlingen av produkter och tjänster som nämns i beslutet, ordna sin upphandling så att de vid upphandlingen av dem utnyttjar kontrakt konkurrensutsatta av Statens enhet för kollektiv upphandling Hansel Ab, som verkställer statens samordnade upphandling. De i besluten avsedda kontrakten har identifierats noggrannare på Hansels webbplats, www.hansel.fi.

Ett ämbetsverk eller en inrättning kan enligt beslutet använda även ett annat kontrakt än kontraktet för samordnad upphandling om ämbetsverket eller inrättningen har inlett ett offentligt anbudsförfarande (upphandlingsanmälan/publicerad anbudsbegäran) för en produkt eller en tjänst före beslutets ikraftträdande, eller om ämbetsverket eller inrättningen har ett giltigt, skriftligt upphandlingskontrakt som konkurrensutsatts före beslutets ikraftträdande och som gäller produkten och tjänsten.

Vid ovan nämnda situationer ska upphandlingsenheten övergå till att utnyttja ett kontrakt som konkurrensutsatts centraliserat senast då kontraktstiden för det konkurrensutsatta anbudet löpt ut. Ifall kontraktet som gäller produkter och tjänster som enligt beslutet ska upphandlas samordnat har tecknats för att gälla tills vidare, bör det noteras att lagen om upphandlingar förpliktar att konkurrensutsätta upphandlingskontrakterna då och då. Då en enskild produkt eller en tjänst inte ingår i ett kontrakt som enheten för kollektiv upphandling konkurrensutsatt centraliserat, konkurrensutsatts upphandlingen på annat sätt.

Ledandet och ordandet av upphandlingen

Upphandlingen vid ett ämbetsverk eller en inrättning ska vara en helhet som leds, och genomförandet av den ska vara planenligt, effektivt och kvalitetsinriktat. Ämbetsverkens och inrättningarnas ledning svarar för ordnandet av organisationens upphandling och för verksamhetens lagenlighet. Ansvar för omfattar även ordnandet av den upphandling som avses i 22 a § i lagen om statsbudgeten.

Utgångsläget är att chefen för ett ämbetsverk eller en inrättning leder organisationens upphandlingsverksamhet, men det kan vara motiverat att utse en resultatansvarig ledare för upphandlingsväsendet, som ansvarar för yttre och inre koordinering av verksamheten. Man bör vid ledandet av upphandlingen eftersträva effektiv användning av offentliga medel och lagenlig genomförande av upphandlingarna.

Understatssekreterare Juhani Turunen

Budgetråd Helena Tarkka

Ytterligare information:

Äldre budgetsekreterare Tomi Hytönen, tfn (09) 160 325 65.

Författningar:

Författningssamlingen, Finlex: www.finlex.fi, Statsrådets förordning och finansministeriets beslut: www.finansministeriet.fi (Publikationer och dokument → Övriga dokument).

BILAGOR

1. Finansministeriets beslut om centraliserad konkurrensutsättning (7.9.2006, 766/2006)
2. Lag om ändring av lagen om statsbudgeten (8.6.2006, 447/2007)
3. Statsrådets förordning om samordnad upphandling inom statsförvaltningen (7.9.2006, 765/2006)